

Sygn. akt V CSK 136/21

## POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa Prokuratury Rejonowej w K.  
przeciwko D.S., J.S. i małoletniemu A.S. reprezentowanemu przez  
kuratora A.L.-Z.  
o zaprzeczenie ojcostwa,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 października 2021 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej D.S.  
od wyroku Sądu Okręgowego w O.  
z dnia 24 września 2020 r., sygn. akt II Ca (...)

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. oddala wniosek pozwanego J.S. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Pozwana D.S. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w O. z 24 września 2020 r. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca uzasadniała wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego, potrzebą wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości oraz oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.).

W ramach pierwszej przesłanki kasacyjnej wskazała na potrzebę wyjaśnienia istotnego zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do pytania: czy konieczność poznania swojej tożsamości przez dziecko, poznanie prawdy o swoich biologicznych rodzicach, musi wiązać się z koniecznością

zaprzeczenia ojcostwa oraz czy możliwym do zagwarantowania w świetle pojęcia „dobra dziecka” jest zaprzeczenie ojcostwa i dalszym funkcjonowaniem tej osoby w roli ojca i utrzymywanie kontaktów, tak aby realia życiowe małoletniego nie uległy zmianie?

W ramach drugiej przesłanki powołała się na potrzebę wykładni art. 86 k.r.o., w szczególności pojęcia „dobra dziecka”, tj. jaki jest zakres pojęcia „dobra dziecka” i jakie przesłanki powinny o tym decydować, w tym, czy winno się brać pod uwagę okoliczność: jakie konsekwencje prawne dla małoletniego wobec którego następuje wydanie orzeczenia o zaprzeczeniu ojcostwa - niesie za sobą wydanie takiego rozstrzygnięcia, a ponadto jaką rolę w zakresie ustalenia pojęcia „dobra dziecka” winna odgrywać opinia O., a w szczególności czy biegli powołani w sprawie winni się wypowiedzieć odnośnie wpływu orzeczenia o zaprzeczeniu ojcostwa na dalszy rozwój i psychikę małoletniego w kontekście zmian jakie niewątpliwie nastąpią w jego funkcjonowaniu po wydaniu takiego orzeczenia.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany J.S. wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od D.S. zwrotu kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Oceniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy uwzględnić, że skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach którego, Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie

występują przewidziane w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1-4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania.

Sformułowanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Powinno ono przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.) Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941).

Oparcie wniosku na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np. postanowienia Sądu

Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Analiza niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, że wskazana wyżej przesłanki nie zostały wykazane. Już w uzasadnieniu skarżąca powołuje się na poglądy orzecznicze Sądu Najwyższego z których wynika, że pojęcie dobra dziecka było wyjaśniane w orzecznictwie, w szczególności, że przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w odniesieniu do problematyki dziecka podkreślają potrzebę rozważania dobra dziecka np. w art. 93 § 2, art. 95 § 3, art. 106, 107 i 112<sup>8</sup>. Przyjmuje się, że nie ma definicji ustawowej zwrotu „dobro dziecka”. Wypełnienie jego znaczenia powinno być dokonywane w konkretnych okolicznościach faktycznych zwłaszcza, jeżeli wskazują na zaistnienie sytuacji, w jakiej znalazło się dziecko, wymagającej ingerencji ze strony innych podmiotów, w tym także sądu. Wyszczególnić należy uprawnienie do ochrony życia i zdrowia oraz wszelkich działań ze strony innych, które powinny zapewnić warunki do spokoju, prawidłowego, niezakłóconego rozwoju, poszanowania godności i udziału w procesie decydowania o jego sytuacji oraz zaznaczyć, że jest to zbiór niewyczerpany. Pojęcie to należy rozpatrywać w kontekście danej sprawy i wtedy nabiera ono konkretnej treści (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 listopada 2016 r., II CA 1/16). Natomiast na gruncie art. 95 § 3 k.r.o. wyjaśniono że pojęcie dobra dziecka jest złożone i obejmuje całą sferę najważniejszych jego spraw osobistych, przykładowo takich jak rozwój fizyczny i duchowy, odpowiednie kształcenie i wychowanie oraz przygotowanie do dorosłego życia oraz ma wymiar materialny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lutego 1997 r., II CKN 90/96). Jednocześnie podkreślić należy, zasada dobra dziecka odgrywa podstawowe znaczenie przy wykładni wszystkich przepisów z zakresu prawa materialnego, jak i prawa procesowego, dotyczących dziecka (por. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 13 marca 2008 r., III CZP 1/08; uchwały Sądu Najwyższego z 12 czerwca 1992 r., III CZP 48/92; z 14 listopada 2014 r., III CZP 65/14; wyroki Sądu Najwyższego: z 8 czerwca 2000 r., V CKN 1237/00; z 8 czerwca 2000 r., V CKN 1237/00; z 20 października 2010 r., III CZP 72/10 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 grudnia 1998 r., I CKN 1074/98 i z 11 lutego 2000 r., I CKN 1106/99).

Część skargi poświęcona motywacji wskazanej przyczyny kasacyjnej składa się w istocie z przytoczonych tez i fragmentów orzeczeń Sądu Najwyższego, a myślą przewodnią było wyjaśnienie kwestii „dobra dziecka” określonej w przepisie art. 86 § 1 k.r.o. w szczególności w relacji do wniosków opinii biegłych, sporządzonej w sprawie oraz sposobu rozstrzygnięcia przez sądy obydwu instancji, w tym oceny tego dowodu, a zatem kwestii która pozostaje poza kognicji Sądu Najwyższego. Podniesione przez skarżącą kwestie wymagają bezpośrednio odniesień do stanu faktycznego niniejszej sprawy, a uszło uwadze skarżącej, że zagadnienie prawne, w rozumieniu w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia. Skarżąca nie przedstawia argumentów świadczących o tym, że w sprawie istnieją wątpliwości wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym. Ponadto nie przedstawiła pogłębionej argumentacji, z przytoczeniem argumentów wskazujących na rozbieżne oceny prawne, lub możliwość takich ocen.

Skarga kasacyjna jest bardzo sformalizowanym środkiem zaskarżenia, który musi spełniać wysokie wymagania zarówno do treści podstaw kasacyjnych, jak i treści wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Obowiązujący przy jej sporządzaniu przymus adwokacko-radcowski ma zapewnić sprostanie tym standardom. Nie jest rolą i zadaniem Sądu Najwyższego rekonstruowanie przyczyny kasacyjnej, która powinna być jasno przedstawiona i należycie uzasadniona we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, a tym bardziej zastępowanie strony w jej obowiązkach. Powołując zbiorczo te same argumenty uzasadniające łącznie zarówno wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego, jak i potrzeby wykładni przepisów, skarżąca nie wskazała argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych wymagających wykładni przepisów, a także własnej propozycji interpretacyjnej, uzasadniających przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. Wskazanie na tę przyczynę kasacyjną obliguje do przywołania miarodajnych stanowisk

prezentujących różne koncepcje interpretacyjne danych przepisów, przedstawione na tle adekwatnych stanów faktycznych a przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma wówczas na celu wyjaśnienie ww. rozbieżności.

Natomiast oczywista zasadność skargi kasacyjnej (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.) zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżąca, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. powinna wykazać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa. Powinna wykazać, że zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc dostrzegalna *prima vista* oraz że każdy prawnik bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15). Również i ta przesłanka nie została wykazana, bowiem skarżąca oczywistą zasadność skargi kasacyjnej wiązała z ustaleniami faktycznymi. Przepis art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów. Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c. - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Nie można też podzielić poglądu co do oczywistej zasadności skargi z uwagi na podniesione w jej treści naruszenia art. 382 k.p.c. i 378 § 1 k.p.c. Przepis ten określa podstawę merytorycznego orzekania przez Sąd II instancji, która obejmuje materiał dowodowy zebrany przez sąd pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Uregulowanie to nakłada na Sąd II instancji obowiązek dokonania ponownie własnych ustaleń, które mogą obejmować ustalenia sądu pierwszej instancji przyjęte za własne albo różnić się od tych już poczynionych,

a następnie poddania ich ocenie pod kątem prawa materialnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26 lutego 2021 r., II CSKP 29/21). Wyraz temu dał Sąd II instancji już na początku rozważań, wskazując, że ustalenia faktyczne Sądu I instancji są prawidłowe, które podziela w pełni i przyjmuje za własne. Natomiast zarzut nieobjęcia oceną Sądu II instancji braku merytorycznych rozważań (art. 382 k.p.c.) nie może być opierany na oczekiwaniu, że sąd w motywach orzeczenia da wyraz ocenie każdego z dowodów przeprowadzonych w postępowaniu.

W związku z powyższym wskazana przez skarżącą podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzi jak również z okoliczności sprawy nie wynika, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

Wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego nie zasługiwał na uwzględnienie. W sprawie z powództwa Prokuratora art. 98 k.p.c. nie stanowi podstawy do dokonywania w orzeczeniu kończącym sprawę wzajemnych rozliczeń z tytułu poniesionych kosztów procesu pomiędzy osobami występującymi po tej samej stronie procesu, gdy usytuowanie po tej samej stronie procesu jest następstwem unormowania z art. 57 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z 24 września 1969 r., I CR 10/69 i z 21 października 1982 r., IV CZ 132/82).